



Jan Svenskerud
Nærøya
7900 RØRVIK

Vedrørende søknad om utsetting av sitkagran, *picea sitchensis*, på eiendommen gnr.bnr 14/1 på Nærøya i Nærøy kommune. Tillatelse m/vilkår og avslag.

Fylkesmannen tillater med hjemmel i «Forskrift om utsetting av utenlandske treslag for skogproduksjon», utsetting av sitkagran på 14 bestand på Nærøya i Nærøy kommune, og avslår samtidig søknaden for 3 bestand. Utsettingen er replanting av tidligere sitkabestand.

Tillatelsen er begrunnet med at norddelen av Nærøya fra før er sterkt preget av ulike fremmede treslag, og at utsettingen ikke har ytterligere vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold. Tillatelsen er med vilkår. Avslaget på 3 bestand er grunnet i uheldige følger for naturmangfoldet, knyttet til viktig kulturlandskap, med Nærøya gamle kirke i sentrum, jf veilederen til forskriften om utsetting av utenlandske treslag.

I Artsdatabankens Svarteliste er sitkagran oppført i kategorien «svært høy risiko» (SE), noe som skal medføre svært grundig vurdering av søknader og høy terskel for tillatelse.

Fylkesmannen mener at det generelt bør bygges opp bedre kunnskap om utsatte naturtyper og spredningspotensial, ved eventuelle nye søknader om sitka i Ytre Namdal.

Fylkesmannen viser til søknad om utsetting av sitkagran (*picea sitchensis*), samt befaringer på Nærøya 7.05.2013 og 16.05.2013. Det søkes om utsetting av i alt ca 17000 sitkaplanter over et areal oppgitt til ca 100 da. Områdene er angitt som en rekke bestand på skogbrukskart, på den nordøstre delen av øya. Dette er bestander som er hogd eller planlagt hogd, og som er søkt gjenplantet med sitka.

Saken er behandlet etter Forskrift av 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, som er fastsatt med hjemmel i Naturmangfoldloven, samt veileder til Forskriften av 1. oktober 2012.

Svaret er inndelt i generelle beskrivelser og vurderinger (del A) og behandling av søknaden (del B, C og D).

A. Generelle beskrivelser og vurderinger

Forskriften og utenlandske treslag

Forskriften om utenlandske treslag er vedtatt fordi utenlandske plantearter kan påvirke naturen i Norge negativt. Formålet med forskriften er å unngå at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet. Med utenlandske treslag menes arter eller underarter som ikke har sitt nåværende eller naturlige utbredelsesområde i Norge. Artsdatabanken har satt opp ei liste over utenlandske arter, og vurdert hvilken risiko disse artene antas å ha for naturmangfoldet i Norge. Artsdatabanken har inndelt de fremmede artene i grupper fra lav risiko/ingen kjent risiko til arter med svært høy risiko.

Søknader om fremmede treslag skal vurderes i forhold til risiko. Hvis en utsetting kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, så kan dette medføre avslag på søknaden. I begrepet naturmangfold inngår både biologiske, landskapsmessige og geologiske forhold. Områder som er viktige for friluftsliv vil kunne være en viktig del av det landskapsmessige mangfoldet. Med uheldige følger menes at verdifull natur i og utenfor utsettingsområdet kan antas å bli negativt påvirket. Det kan ikke gis tillatelse hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil kunne medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfoldet. Tillatelse kan gis på de vilkår som anses hensiktsmessig for å oppnå formålet med forskriften.

Søknadsplikten gjelder både for førstegangsutsetting og eventuell gjenutplanting av utenlandske treslag.

Andre lovverk.

Utplanting og produksjon må også følge andre lovverk. Det vi si at hvis det skal produseres på dyrkajord, så må det til tillatelse til omdisponering etter jordloven, hvor kommunen er myndighet. Med hensyn til skogbruksloven, så gjelder for utenlandske treslag hjemler her så langt de passer, jf. veilederen, side 5.

Sitkagran.

Sitkagran er et nordamerikansk treslag, med utbredelse på vestkysten av fjellene fra det nordlige California til Canada og Alaska. I Amerika kan treet bli svært stort, over 90 meter høyt. I enkelte områder danner sitka fertile hybrider med hvitgran (*picea glauca*), en mellomform som kalles lutzgran. Sitka er mer tilpasset kystklima med vind, høy nedbør og milde vintre en vanlig gran, og er tolerant for salt. Sitka vokser således i kystnære områder hvor vanlig gran ikke vil trives.

Sitka har god spredningsevne og gror godt på ulike markslagstyper. Kongleproduksjon starter i ung alder, ca 20 år, og den har gode kongleår i 3-5 års intervaller. Sitka etablerer seg lett på mineraljord og tynne mosedekker, og har god spiring på stubber, rothalser og råtnende trestammer. Sitka kan trives på drenert torvmark, men sturer der det blir vedvarende fuktighet, som på vanlig torvmark. Størst tetthet av frøplanter finnes gjerne på forstyrret mark med blottlagt mineraljord, som vegkanter, hogstflater og jordekanter. Enkeltindivider og selvsådde planter er observert i en lang rekke naturtyper rundt plantefelt. Sitkagran er oppført i kategori «svært høy risiko» i Artsdatabankens Svarteliste.

Artsdatabanken anslår at sitka vil være i norsk natur i uoverskuelig framtid.

Sitka i skogbruket

I Norge anslås det å være ca 550 000 da med sitkagran (sammen med lutzgran) noe som er ca 0,5% av produktivt skogareal. Sitka er plantet både i forbindelse med skogproduksjon og leplanting. Det er mest sitka i Nordland med ca. 130 000 da. Andre fylker med betydelig mengde sitka er Hordaland, Rogaland og Møre og Romsdal. Hovedårsaken til å benytte sitkagran i skogbruket er dens evne til å produsere volum i kyststrøkene, med mye bedre vekst enn vanlig gran.

Nord-Trøndelag har mindre skogarealer med utenlandske treslag sammenlignet med andre kystfylker. Vikna, Flatanger og de ytre deler av Nærøy er kommuner hvor det ble benyttet utenlandske treslag i forbindelse med skogreisningen på 60-70-tallet. Ofte skjedde skogreisningen på små avgrensede arealer som i dag kan framstå som urasjonelle ut fra dagens driftssystem i skogbruket. Sitkabestand kan imidlertid oppnå stort volum pr areal- og tidsenhet noe som gjør at de driftsmessig ikke blir så urasjonelle som utstrekningen kunne tilsi. Konkrete arealdata på sitka i nordtrønderske kommuner mangler.

Pr i dag går sitka i Nord-Trøndelag i all hovedsak som massevirke. Sitkagran har europeisk godkjenning som konstruksjonsvirke og er også godkjent som konstruksjonsvirke etter Norsk Standard og som utvending kledning, men foreløpig er det ikke større aktører som etterspør sitka i det norske skurlastmarkedet.

Sitka er også trukket inn i vurderinger av skog som en del av løsningen i klimaproblematikken, både ut fra treets vekstegenskaper og som skogreisning på nye areal i kystområder. I Stortingsmelding nr. 21 (2011-2012) Norsk klimapolitikk heter det at nyplanting på nye areal må skje ut fra definerte miljøkriterier. I regionalt skog- og klimaprogram for Nord-Trøndelag heter det at i programperioden er det åpenbart mest effektivt å fokusere på strategier som berører hogst av gammelskog, fokus på foryngelse og intensivering av skogskjøtselen. Miljødirektoratet, Statens landbruksforvaltning og Skog og landskap har nylig levert en rapport med anbefalinger om skogplanting på nye areal som klimatiltak, herunder med forslag om kriterier i forhold til miljø.

Spredning av treslag.

Det er mange ulike studier på spredning av treslag generelt og sitkagran spesielt. Hanno Sandvik ved NTNU i Trondheim har etter oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) oppsummert en del slike studier i rapporten "Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold", DN-Utredning 8-2012.

Her systematiseres spredning i *kortdistansespredning* og *langdistansespredning*.

Kortdistansespredning er den "normale" spredning som følger syklusen med frøår, under "gjennomsnittlige" værforhold. Langdistansespredning opptrer i spesielle tilfeller, f.eks når frøsetting kombineres med spesielle værforhold, slik at frø kan føres langt avgårde. Det er betydelig forskjell mellom kortdistansespredning og langdistansespredning. Det anføres at det kan gå flere tiår mellom hver langdistansespredning.

Ulike studier har gitt forskjellige resultat. Her kan nevnes at i DN-Utredningen er etter en empirisk studie spredningsavstand for 0,1% av sitkafrøene i 10m/s (frisk bris) beregnet til minst 1739 meter, og ved 20m/s (sterk kuling) 3477 meter. Noen frø vil føres lenger. Det anføres samtidig at kortdistansespredning generelt (for flere treslag) er 50-200 meter. I en rapport fra Skog og landskap er lengste spredningsavstand for sitka registrert til 80 meter. En annen undersøkelse viser få etableringer når avstand fra morbestand blir over 200meter. I en

studie fra Høgskolen i Sogn og Fjordane (bacheloroppgave) over tre områder i Austrheim og Radøy kommuner beskrives en betydelig endring av kystlandskapet i områder hvor det er plantet sitka, at nåværende naturtyper går over til å bli sitkaskog og sitka sprer seg betydelig. Det fremkommer videre at små og tilfeldige plantefelt medfører mer spredning enn om plantefelt hadde vært større og sammenhengende.

Hovedkonklusjon i utredningen er at det er langdistansespredningen som er avgjørende for “invasjonspotensialet” for fremmede arter, dvs i hvilken grad nye arter på sikt sprer seg i nye områder. Altså er arters spredningsdynamikk både en faktor av hyppig kortdistansespredning, og mer sjelden langdistansespredning, hvor det er sistnevnte som er det avgjørende potensial. Samtidig kan det gå flere tiår mellom hver epoke med langdistansespredning, slik at aktuell observasjon av spredning kan være effekter av kortdistansespredning.

Ut fra dette anbefales det i utredningen minsteavstander for utsetting av fremmede arter fra sårbare områder. Denne minsteavstand er 5 km i hovedvindretning, og 2 km utenom hovedvindretning.

Risikovurdering.

Sitkagran er tatt inn i Artsdatabankens «Svarteliste», i kategori «svært høy risiko» (SE). Svartelista er ei liste over fremmede arter som kan utgjøre en risiko for det stedege naturmangfoldet. Det er artene med høyest risiko for naturmangfoldet, i kategoriene «svært høy risiko» (SE) og «høy risiko» (HL), som utgjør svartelista. Svartelista er en faglig vurdering av risiko, og ikke vurdering om artene er uønsket i Norge. Artsdatabanken anfører at det er myndighetene som tar stilling til om en art som sådan er uønsket eller ikke.

Sitka er tatt inn i svartelista på grunn av artens gode sprednings- og formeringsevner og herunder evne til å etablere seg i naturtypen kystlynghei. Spredningspotensialet varierer betydelig med terrenget, men på sikt vil sitka kunne spres til alle aktuelle vokseareal. Aktuelle naturtyper der den vil etablere seg er lynghei, beitemarkspregget skog og annen fastmark.

Kystlynghei regnes som blant våre mest truede naturtyper, og er i Artsdatabankens Rødliste kategorisert som «Sterkt truet». Årsaken er i stor grad endret bruk og påfølgende gjengroing, samt nedbygging av areal, arealbruksendringer og skogplanting langs kysten. Det finnes i dag diverse økonomiske stimuli for skjøtsel av kystlynghei. Kystlynghei er under vurdering som såkalt utvalgt naturtype.

Konsekvenser av sitkagran på naturmangfoldet er derved tosidig:

- A. En trussel mot konkrete naturtyper på kortere sikt.
- B. En endring av kystlandskapet på lengre sikt.

Fjerning av sitkagran.

Det er for tiden en del prosjekt på fjerning av siktagran, og flere rapporter finnes. Dette gjelder både sitka som er plantet i “uheldige” områder eller at sitka har spredd seg dit. Dette gjelder både naturvernområder, landskapsområder med kystlynghei og andre områder. Herunder nevnes prosjekt for å fjerne sitka fra øyer i Hordaland, fjerning av sitka fra naturreservat og klosterruiner på Tautra i Nord-Trøndelag, og fjerning av sitka fra ulike

naturreservat i Møre og Romsdal. Hvert år brukes betydelige beløp til restaurering av natur beplantet med- eller invadert av sitkagran.

At plantet sitka fjernes kan sammenlignes med annen restaurering av verdifull natur, herunder tilbakeføring av industriareal til våtmark, fjerning av deponi, eller at vedtatte utbyggingsplaner tilbakestilles og ikke gjennomføres.

Sitkafrø har liten overlevelse over vinteren. Det betyr at hvis en bestand fjernes, så reduseres spredningspotensialet fra vedkommende bestand tilsvarende.

Forskrift og veileder sett i forhold til sitka

Forskriften som sådan og kriterier for vurdering er omtalt på side 1 og side 2 i dette brevet.

Veilederen til forskriften anfører videre at det normalt ikke vil være hjemmel til å tillate utsetting hvis en art er oppført med «svært høy risiko» (SE), og at myndighetene vil kunne gi tillatelse dersom det kun medfører minimal risiko for spredning, og at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i det aktuelle utsettingsområdet og i tilgrensende arealer vil være en viktig del av vurderingsgrunnlaget.

Tillatelse kan gis på de vilkår som anses hensiktsmessig for å oppnå formålet med forskriften

Siden artsdatabanken kategoriserer sitkagran til «svært høy risiko» (SE), er treslaget utfordrende i forvaltningssammenheng. Sitka er allerede til stede i Norge i betydelig omfang, og har en nisje i skogbruket. Artsdatabankens risikovurdering er vektlagt tungt i veilederen, samtidig som det ikke er etablert noe generelt forbud mot- eller stans av sitkautsetting i Norge.

Hver enkelt sak bør vurderes ut fra sine egne konkrete forutsetninger, med mulighet for både tillatelse og avslag, og beslutninger må bygge på god kunnskap om de aktuelle områder.

B. Søknaden - beskrivelse av Nærøya

Generell beskrivelse

Nærøya er ca 5 km lang og adskilt av sund på ca 1 km både østover mot fastlandet i Nærøy og vestover mot Vikna. Marøya og Svinøya ligger nærmere, med avstander på henholdsvis 300 meter og 80 meter. Nærøya kan oppdeles i en lavereliggende nordøstlig del, fjell i den midtre delen, mens øya igjen blir lavere mot sørvest. Naturmessig er øya en mosaikk av berglendte områder og fjell, dyrkamark og ulike naturtyper i form av kystlynghei, strandenger, beiteskog av ulik karakter og beiteenger.

Historisk har Nærøya i århundrer vært et sentrum i Ytre Namdal og for trafikken langs kysten. Nærøya kirke er opprinnelig en av landets eldste steinkirker, er bygd på 1100-tallet, og er et vitnesbyrd om Nærøya som gammelt maktsted. Offisielt er Nærøya kirke en kirkeruin som det er reist et kirkebygg på. Her er det et markant og viktig kulturlandskap med Nærøya kirke og gårdsbebyggelsen i sentrum. Nærøya kirke var kommunens 1000-års markeringsminne i forbindelse år 2000-års-jubileet, og har blant annet hatt kongebesøk.

Nærøya er naturmessig beskrevet i rapport fra NTNU Vitenskapsmuseet i Trondheim, "Botaniske undersøkelser og forslag til skjøtsel av kulturmark på Nærøya", Fremstad/Nilsen 2000. Kystlynghei er sammen med bart berg en dominerende naturtype på Nærøya, og

strandenger og ulike beiteskoger er viktige og verdifulle natuirtyper. Det er i betydelig grad satt ut fremmede treslag på Nærøya. Foruten sitka er det en rekke andre fremmede treslag på øya, herunder bergfuru/buskfuru, ulike andre grantyper (douglasgran, edelgran, uidentifiserte granarter), svenskasal og platanlønn. Naturlige skogtyper er diverse former for lauvskog.

Rapporten fra NTNU beskriver at kulturlandskapet på den nordlige delen av øya i stor grad ødelagt gjennom tidligere omfattende bartreplantinger, og ved at tradisjonell bruk av kulturlandskapet i stor grad er opphørt. Verdier finnes her i gamle og frodige beiteskoger av lauv. Det er også kystlynghei på norddelen, men ikke av omfang og de er ikke systematisk kartlagt. Noen forekomster av kystlynghei ble observert under befaringene.

Øya har fremdeles store verdier knyttet til landskapet i den sørlige og sørøstlige delen, med kystlynghei, myr, strender, baserike kulturbetingede enger på skjellsand, rike kantkratt med einer og flere skogtyper, herunder skoger preget av beite. I Naturbase er denne delen av øya registrert som Naturtype klasse A, svært viktig. Av mer eksklusive arter er orkideen flueblomst registrert. Det er også noe sitka på sørdelen av øya, samt andre fremmede grantrearter og bergfuru/buskfuru.

Det anbefales i rapporten fra NTNU at den sørøstlige delen skjøttes for å bevare et område med stort mangfold i flora og vegetasjonstyper, og det gis anbefalinger om skjøtsel av de ulike naturtypene. Det anbefales videre at kulturlandskapet rundt gården og kirka restaureres for å skape ramme rundt et viktig kulturminne, blant annet med fjerning av bartreplantingen i dette området.

Befaringene på Nærøya.

Nærøya ble befart 7.05.2013 og 16.05.2013. Det er laget eget referat fra befaringene.

Under befaringene ble spredning av sitka og andre treslag observert på skogsmark, engmark og kystlynghei. Mest sitkaspredning var det nært opp til de eksisterende og hogde bestand.

Bergfuru/buskfuru synes svært aggressiv, og sprer seg med stor tyngde inn i kystlynghei, i tette, mer eller mindre ugjennomtrengelige bestand. På sørdelen ble det ikke observert spredning inn i strandenger som lå under maksimalt flomål.

Det ble videre opplyst at etter avtale mellom Nærøyas venner og grunneieren, så ble skogen rundt Nærøy kirke avvirket, for at dette viktige kulturminnet igjen skulle framtre i kulturlandskapet.

Sitka på Nærøya, skogbruksmessige forhold og søknaden

Det er/har vært omfattende sitkaplantinger på Nærøya. Ut fra opplysninger på skogbruksplankart gjelder dette i alt 16 geografiske områder, fordelt på 26 definerte bestand på skogbruksplankartet, med et sumareal i størrelsesorden ca 200 da. I skogbruksplanen er arealet bare oppgitt for en del av sitkaområdene, slik at sumarealet er vurdert ut fra skogbruksplankartet. Sitkaen er plantet for ca. 40 år siden.

Området har komplisert driftslogistikk, idet tømmeret ble fløtet over til fastlandet før transport til mottaker. Driften fikk tilskudd basert på vanskelig terreng.

Det søkes nå om utsetting av i alt ca 17000 sitkaplanter, avgrenset til 17 bestand på skogbruksplankart, i ulike områder på øya:

Nordøstdelen av øya, bestandene 52, 53 (to areal nummerert som 53), 55, 56, 59.

Sentralt på øya, opp til bebyggelsen, bestandene 38, 43, 47, 48, 49, 70, 75.

Midt på øya, nordvest, bestandene 81, 86, 89.

Dette er bestander som er hogd eller planlagt hogd, og som er søkt replantet som sitka. I tillegg opplyses pr mail at deler av bestand 85 også er hogd, og indikeres omsøkt.

C. VURDERINGER.

Pr. i dag er Nærøya, spesielt nordlige del meget preget av fremmede treslag, også tallrike andre arter enn sitka. Sitka er nå delvis fjernet. Det er igjen en del bestander av treslaget, samt noen spredninger fra de avvirkede bestand. Den eventuelle etterlatte frøbase fra disse avvirkede bestand vil trolig gå ut i løpet av vinteren. Rapporten fra NTNU beskriver naturmangfoldet på norddelen av øya som i betydelig grad ødelagt.

I forhold til de opprinnelige og potensielle naturverdier og landskapsverdier, er sitkagran og de andre utenlandske treslagene fremmedelement på Nærøya. Restaurering av det opprinnelige landskap på denne historiske øya kunne vært et tema, dvs å fjerne sitka og de andre fremmede arter. Dette er imidlertid svært ressurskrevende, og vil kreve oppfølgende skjøtsel. Med at sitka nå er hogd, er et spredningspress redusert. Å tillate planting vil være å opprettholde et status quo med tanke på fremmede arter og spredningspress fra disse på Nærøya. Fylkesmannen legger til grunn at det her er en søknad som må behandles etter forskriften, og at gjenoppretting av tidligere kulturlandskap ikke har vært noen tematikk i denne sammenhengen.

På norddelen av øya er den største verdi pr i dag det historiske kulturlandskapet rundt Nærøya gamle kirke.

For Nærøya sør er situasjonen noe annerledes. Området har status som Naturtype klasse A, og har fortsatt betydelige verdier i behold. Her er det fortsatt behov for og bedre muligheter både til å restaurere området og forhindre ytterligere degradering. Den sitka som står i sørdelen på bør også avvirket, sammen med andre fremmede treslag. Her bør ikke sitka replantes, og spredninger bør fjernes. Restaurering er i iallefall til en viss grad mulig, men betydelig ressurskrevende når det gjelder bergfuru/buskfuru. Med hensyn til spredninger mellom nordøstdelen av øya og sørvestdelen, er det her, med unntak av en sone langs strendene, kupert landskap med fjell – slik at spredningspotensialet er begrenset.

Faren for spredning fra Nærøya og til andre områder.

Nærøya er adskilt fra Vikna og fastlandet av sund både vestover og østover, med sund med en bredde på ca en km. Det er smalere sund over til Svinøya og Marøya. På Svinøya umiddelbart vest for Nærøya ble det under befaringen fra sjøen observert litt spredning av bartrær, trolig både buskfuru og sitkagran.

Det vil trolig ikke foregå kortdistansespredning til fastlandet i Nærøy og til Vikna. Langdistansespredning til Vikna og fastlandet er sannsynlig, det er da sett i et perspektiv på flere tiår.

Generell vurdering.

Vurdering av sitka er kompleks. Det er et treslag i skogbruket med en viss utbredelse, skogbruksmessige egenskaper som både er positive (høy produksjon, salttolerant) og begrensende (foreløpig ikke lokale produksjonslinjer for skurtømmer), og som nå er på Svartelista i kategori med «svært høy risiko» (SE). Forskriften med tilhørende veileder peker mot avslag og iallfall en høy terskel for tillatelse. Det er ikke vedtatt noen generell stans i utsetting av sitka.

Fylkesmannen mener at det bør skje en kunnskapsoppbygging, både over tilstedeværelse av sitka i dag, verdifulle og sårbare naturtyper i nærområdene, og hva er den langsiktige konsekvensen av sitka – både ut fra dagens bestander og ulike scenarioer ved plantinger. Det er en kunnskap det nødvendigvis tar noe tid å få fram.

Det foreligger nå en søknad, som Fylkesmannen velger å behandle ut fra sine konkrete forutsetninger.

Foreløpig oppsummering:

- Utsetting av fremmede treslag behandles etter «Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål», med tilhørende veileder, som definerer hjemler, muligheter og begrensinger for tillatelse og avslag på søknader. Eventuell tillatelse kan gis med de vilkår som anses hensiktsmessig for å oppnå formålet med forskriften. Skogbrukslovens hjemler gjelder så langt de passer for utenlandske treslag.
- Sitka er på Artsdatabankens Svarteliste, kategorisert til gruppen «svært høy risiko» (SE). Sitka sprer seg lett, og er spesielt en trussel mot naturtypen kystlynghei. Kystlynghei er i dag regnet som sterkt truet, på grunn av flere negative påvirkningsfaktorer.
- Sitkagran er til stede ofte som mange relativt små plantinger på kysten og som i dag kan framstå urasjonelle ut fra dagens driftssystem i skogbruket, men som produserer stort volum pr. areal og tidsenhet, og som driftsmessig ikke blir så urasjonelle som utstrekning skulle tilsi. Sitka er trukket inn i debatten om skogreising som en del av tiltakene i klimaspørsmålet.
- Nærøya er sterkt berørt av fremmede treslag, herunder sitka, bergfuru, buskfuru, svenskasal, platanlønn og diverse andre treslag. Det gjelder både sørdelen og norddelen av øya.
- Sør delen av Nærøya er oppført som et viktig naturtypeområde i klasse A, med strandenger, kystlynghei og beiteskoger som naturtyper. Det er ønskelig med skjøtsel av dette området, noe som er anbefalt i rapporten fra Vitenskapsmuseet.
- Det er også kystlynghei på norddelen av øya, i mer fragmentarisk mindre enheter. Den er ikke kartfestet, men norddelen av øya er ikke karakterisert som verdifull naturtype.
- Nærøy gamle kirke er registrert som et historisk og verdifullt kulturlandskap, hvor skog er blitt ryddet rundt kirka for å restaurere dette landskapet. Faglig er kirka benevnt som “overbygd kirkeruin”.
- Skogbruksmessig har Nærøya komplisert logistikk hva uttransport angår. Framtidige driftsforutsetninger for Nærøya er vanskelig å vurdere nå.
- Det vil ikke bli kortdistansespredning av sitka fra Nærøya til Vikna og fastlandet i Nærøy, men tilfeller av langdistansespredning er sannsynlig. I forhold til de allerede

etablerte sitkabestand på fastlandet og Vikna tillegges ikke dette avgjørende vekt i denne saken.

- Fylkesmannen mener det bør skje en kunnskapsoppbygging i forhold til sitkagran, både i forhold til dagens bestandsstruktur og med hensyn til kystnaturen (kystlynghei).
- Vilkår som settes ved tillatelse medfører mindre risiko på kort sikt, men har begrensninger i avstand og tid, f.eks. for langdistansespredning til fastlandet og andre eiendommer.

C. VURDERING I FORHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVENS PRINSIPPER OG VEDTAK.

Naturmangfoldloven har en del prinsipper som søknader (alle slags søknader som angår natur) skal vurderes etter. Nedenforstående er en oppsummert vurdering på basis av beskrivelser og vurderinger tidligere i brevet:

Kunnskapsgrunnlaget (§ 8).

Kunnskapsgrunnlaget, som basis for avgjørelsen er godt for Nærøya lokalt.

Kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt hva angår langsiktig effekt og langtidsspredning til øvrige områder i Nærøy og Vikna kommuner.

Føre-var-prinsippet (§9).

De vilkår som knyttes til vedtaket, kan bidra til å hindre spredning til såbare naturtyper. Et vilkår er imidlertid en bedret sannsynlighet for å hindre spredning og ingen 100% sikkerhet. Vilkår vil ikke være effektivt i forhold til langdistansespredning, kan svekkes over tid, eller mht. spredning over til andre eiendommer.

I forhold til føre var, så er de aktuelle områder på Nærøya også allerede sterkt preget av fremmede treslag.

Samlet belastning (§10).

Påvirkning av naturen skal vurderes ut fra den samlede belastning økosystemet er- eller vil bli utsatt for. Her legges til grunn at Nærøya er fra før utsatt for en betydelig samlet belastning.

Kostnader dekkes av tiltakshaver (§ 11).

Dette betyr at kostnader som følger av vilkårene skal dekkes av tiltakshaver, dvs. her kostnader med å ta ut trær som likevel måtte ha spredt seg, kostnader ved å ha egenkontroll med arealet.

Miljøforsvarlige teknikker og drift (§12)

Dette betyr generelt at driftsmetoder og teknikker i utgangspunktet skal ta mest mulig hensyn til naturmiljøet. Vi har ikke spesielle merknader angående dette i denne saken.

Vedtak: Tillatelse med vilkår og avslag.

Fylkesmannen vedtar følgende:

- Fylkesmannen avslår med hjemmel i «Forskrift om utsetting av utenlandske treslag, §5, med tilhørende veileder, utsetting av sitkagran i bestandene 47, 48 og 49 på vedlagte skogbrukskart. Avslaget er begrunnet med at utsetting vil medføre uheldige følger for naturmangfoldet, jf. hensynet til viktig kulturlandskap, med Nærøya kirke i

sentrum, jf Veilederens anførsel til kulturlandskap, side 14 i veilederen. Ved utplantning av sitka vil skog etableres sentralt i dette kulturlandskapet og nært opp til den historiske kirken på Nærøya. Dette arealet utgjør ca 20 da, målt via nettstedet GINT.

- Fylkesmannen gir med hjemmel i “Forskrift om utsetting av utenlandske treslag”, §§ 5, 7 med tilhørende veileder, tillatelse til utsetting av sitkagran, *picea sitchensis*, i følgende bestand på vedlagte skogbruksplankart: 38, 43, 52, 53, 53, (to bestand har nr. 53), 55, 56, 59, 70, 75, 81, 85, 86, 89. Tillatelsen er gitt i areal avmerket på kart og ikke i antall trær, og utgjør til sammen ca 130 da, ut fra arealopplysninger i skogbruksplan kombinert med målinger i nettstedet GINT. Tillatelsen omfatter ikke eventuell senere replanting eller supplering på arealene. Tillatelsen er begrunnet med at det biologiske mangfoldet fra før er betydelig påvirket av en rekke fremmede treslag på Nærøya, og at utsettingen dermed ikke vil medføre ytterligere vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold. I tillegg er dette replanting av eksisterende sitkafelt, som ikke medfører økt samlet belastning.

Vilkår.

Tillatelsen er gitt med følgende vilkår, jf §§ 7, 8, 9 10:

- Det skal føres kontroll med eventuell spredning, og trær som eventuelt sprer seg (spirer/vokser opp) utenfor feltene skal fjernes. Det er grunneierens ansvar å følge opp dette.
- Det skal føres oversikt (internkontroll) over virksomheten (felt, utplantinger, spredninger), og eventuelle ansatte skal være kjent med vilkårene. Det er grunneierens ansvar å følge opp dette.
- Tillatelse med vilkår skal oppbevares, og det skal kunne dokumentere at vilkår er oppfylt. Det er grunneierens ansvar å følge opp dette.
- Eventuell ny grunneier skal informeres om de vilkår som er knyttet til eiendommen.

Fylkesmannen er etter forskriften og delegasjon fra Direktoratet for Naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) tilsynsmyndighet, og kan kontrollere og føre tilsyn.

Andre treslag og andre areal.

Denne tillatelsen gjelder de konkrete areal og sitkagran. Eventuelle andre utenlandske treslag, utvidet utsetting og andre areal krever ny søknad.

Klageadgang.

Dette er et forvaltningsvedtak og kan etter forvaltningsloven påklages. Miljødirektoratet er klagemyndighet. Eventuell klage bør begrunnes og sendes Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, innen 3 uker fra mottakelsen av dette brevet

Kopi.

SABIMA og WWF-Norge har bedt om innsyn i de første saker om utenlandske treslag, og vedtaket oversendes derfor disse som kopi. Uansett har enhver innsynsrett, og kan kreve å få innsyn i forvaltningssaker, hvis ikke bestemte forhold medfører at saker er unntatt offentlighet. Saken oversendes rutinemessig i kopi til kommunen, som er myndighet innenfor skogbruks- og landbrukslovgivningen.

Hvis det er noen spørsmål, så bare ta kontakt

Med hilsen

Bjørnar Wiseth
miljøverndirektør

Eldar Ryan
senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi:

Nærøy kommune, 7970 Kolvereid

SABIMA, Samarbeidsrådet for biologisk mangfold, Pb 6784 St. Olavs plass, 0130 Oslo

WWF Norge, PB 6784, St. Olavs plass, 0130 Oslo